31/10/2020

Νομικό «φρένο» στον Ερντογάν

/ Επικαιρότητα

Το πρωινό της Παρασκευής 16 Οκτωβρίου ο Γιάννης Κτιστάκις ξεφύσηξε με ανακούφιση. Τρία λεπτά μετά τις 12 ήρθε στο κινητό τηλέφωνο του δικηγόρου και αναπληρωτή καθηγητή της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης ένα μήνυμα με τη φωτογραφία ενός εγγράφου. «Alendi Belgesi» έγραφε ο τίτλος του εγγράφου στα τουρκικά, που σημαίνει «Απόδειξη παραλαβής». Τι παρελήφθη; «Αίτηση για άνοιγμα δίκης στο Συμβούλιο της Επικρατείας».

Το μήνυμα που είχε έρθει από τον Τούρκο συνάδελφό του επιβεβαίωνε την κατάθεση προσφυγής στο τουρκικό Συμβούλιο της Επικρατείας εναντίον της απόφασης του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για τη μετατροπή της Μονής της Χώρας σε τέμενος, λίγο πριν από την εκπνοή της προθεσμίας. Λίγες εβδομάδες νωρίτερα, είχε κατατεθεί παρόμοια προσφυγή για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τέμενος. Το νομικό σπριντ που ξεκίνησε το περασμένο καλοκαίρι είχε μόλις τελειώσει, για να ξεκινήσει όμως ένας νέος μαραθώνιος.

Στις 10 Ιουλίου 2020, το τουρκικό Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε το τέλος

της μουσειακής λειτουργίας της Αγίας Σοφίας μετά την προσφυγή του «Συλλόγου Μόνιμων Βακουφίων και Υπηρεσιών στα Ιστορικά Εργα και στο Περιβάλλον». Το Συμβούλιο ακύρωσε το διάταγμα του 1934, που είχε υπογράψει ο ίδιος ο Κεμάλ Ατατούρκ για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε μουσείο, δικαιώνοντας για πρώτη φορά τον «Σύλλογο Μόνιμων Βακουφίων», παρά τις έξι προηγούμενες δικαστικές ήττες που είχε υποστεί από το τουρκικό ΣτΕ και το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αγκυρας.

Η απόφαση του δικαστηρίου, την οποία εφάρμοσε αμέσως ο Τούρκος πρόεδρος, προκάλεσε «παγωμάρα» διεθνώς και παρά τις θεσμικές αντιδράσεις, τα κείμενα διαμαρτυρίας και τις υπογραφές πανεπιστημιακών και διανοητών, ο κ. Ερντογάν προχώρησε σαράντα ημέρες μετά στην ανακοίνωση της μετατροπής σε τέμενος και της Μονής της Χώρας.

Ο νομικός αγώνας του κ. Κτιστάκι να θέσει ένα νομικό «φρένο» στις εξελίξεις ξεκίνησε αμέσως μετά την απόφαση Ερντογάν στις 20 Ιουλίου και είχε αρκετή αγωνία, συνεννοήσεις, δυσκολίες και απρόοπτα. Οι 60 ημέρες μετρούσαν αντίστροφα, όμως το πολιτικό κλίμα στην Τουρκία και η έκταση που είχε πάρει το θέμα της Αγίας Σοφίας όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς, δυσκόλευαν τα πράγματα. Ακόμη και δηλωμένοι κεμαλιστές νομικοί δεν ήθελαν να εκτεθούν τη δεδομένη χρονική στιγμή φοβούμενοι αντιδράσεις, ενώ οι αμοιβές που ζητούσαν ήταν τόσο υψηλές ώστε ήταν αυτομάτως αποθαρρυντικές. Ωστόσο, βρέθηκε τελικά ο Τούρκος δικηγόρος που θα παρίστατο στην αντιδικία ως εκπρόσωπος όσων ήταν διατεθειμένοι να προσφύγουν κατά των δύο αποφάσεων (μη Τούρκος δικηγόρος δεν επιτρέπεται να παρασταθεί). Ο χρόνος τώρα πίεζε για την κατάθεση των αιτήσεων ακυρώσεως.

Παρά τις έντονες προτροπές της παγκόσμιας κοινότητας να διατηρηθεί ο μουσειακός χαρακτήρας του μνημείου, η Αγία Σοφία μετατράπηκε σε τέμενος με απόφαση του Τούρκου προέδρου.

Για να κατατεθεί η αίτηση ακυρώσεως, σύμφωνα με την τουρκική δικονομία, οι αιτούντες έπρεπε να εξουσιοδοτήσουν τον Τούρκο δικηγόρο να τους εκπροσωπήσει στα τουρκικά δικαστήρια για κάθε υπόθεσή τους. Αυτό γίνεται με την κατάθεση ενός απλού πληρεξουσίου στην τουρκική πρεσβεία της Αθήνας. Από τους τέσσερις αιτούντες για την υπόθεση της Αγίας Σοφίας, πρώτη πήγε μία αιτούσα που ολοκλήρωσε τη διαδικασία με επιτυχία. Δεν έγινε το ίδιο όμως με τους άλλους τρεις αιτούντες, καθώς η προσκόμιση του πληρεξουσίου, όπως σημειώνει ο κ. Κτιστάκις, δεν έγινε δεκτή.

Στην περίπτωση της Μονής της Χώρας, ο κ. Κτιστάκις είχε περισσότερο χρόνο στη διάθεσή του και ήταν καλύτερα προετοιμασμένος. Ετσι, οι αιτούντες σε αυτή την περίπτωση είναι οκτώ, τέσσερις Ρωμιοί και τέσσερις αλλοδαποί, προσωπικότητες εγνωσμένου κύρους ανά τον κόσμο, όπως ακαδημαϊκοί, θεολόγοι και καλλιτέχνες.

Οι Ρωμιοί

«Οι αιτούντες και ειδικά οι Ρωμιοί, μέλη δηλαδή της ελληνορθόδοξης μειονότητας της Τουρκίας που ζουν σήμερα στην Ελλάδα, με αυτήν τους την κίνηση παίρνουν ουσιαστικά και τη μεγάλη απόφαση, να μην ξαναπάνε στην Τουρκία μέχρι να έλθει η τουρκική μεταπολίτευση», σημειώνει ο κ. Κτιστάκης.

Εδώ και μερικές ημέρες, λοιπόν, υπάρχουν δύο αιτήσεις ακυρώσεως των

αντίστοιχων αποφάσεων του προέδρου Ερντογάν που αναμένουν την εκδίκασή τους. Τα νομικά τους επιχειρήματα αντλούνται από πολλές πηγές, είτε αυτές αφορούν δικαιώματα επί των πολιτιστικών μνημείων ή διάφορες συμβάσεις (π.χ. UNESCO) που θεωρητικά δεσμεύουν την Τουρκία ή ακόμη και το ίδιο το τουρκικό σύνταγμα.

Το ερώτημα είναι ποια θα είναι η τύχη αυτών των προσφυγών. Ο κ. Κτιστάκις εκτιμά πως η αντιδικία θα περάσει μέσα από τα διάφορα επίπεδα της τουρκικής δικαιοσύνης και θα φτάσει τελικά στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Στρασβούργο. Σε ένα άλλο σενάριο, αυτές οι δικαστικές κινήσεις και οι εκκρεμοδικίες μπορεί να αποτελέσουν στο μέλλον ένα χρήσιμο πολιτικό και διπλωματικό εργαλείο.

πηγή: kathimerini.gr

Το άρθρο δημοσιεύεται στην ηλεκτρονική έκδοση της Καθημερινής